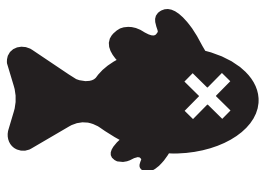

VODONOH

David Manga

David Manga

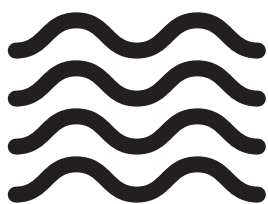
VODONOH

IKAR

Text © 2023 by David Manga
Design © 2023 by Monika Juríková
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9199-7

*Túto knihu by som rád venoval vždy ochotnému
personálu Psychiatrickej kliniky SZU a PNPP.
S vami som v bezpečí. Vďaka.*

O.

Spomínam si skoro na všetko. Ale len keď som sám. Len keď sa nepozerá. Niekedy sú to celé hodiny. Niekedy sa neobjaví niekoľko dní. Keď prichádza, viem to. Cítim to. Vidím to. Ako keby mi čítal cez plece. Nechcem sa obzrieť a chvíľu to vydržím. Nakoniec sa aj tak obzriem. Vtedy mi s praskavým syčaním vlezie do očí. Všetko sa stratí v kaluži atramentu. A vtedy vidí to čo ja. Počuje to čo ja. Hovorí na mňa tichým hmyzím hlasom. Radí mi.

Doviezli ma sem, pretože nebolo na výber. Ostal som tu, pretože som chcel. Už sa to nedalo vydržať. Vôbec nič som si nepamätal. Strácali sa mi veci. Strácali sa mi dni. Nevedel som rozlišovať medzi skutočnosťou a tým, čo nebolo naozajstné. Zatvorený v byte celé mesiace.

Prvý raz sa objavil už vtedy na jeseň. Bez varovania, ako uprostred sna. Potom sa vracal. Najskôr len hovoril. O samote. O strachu. O smrti. A potom to skúsil. Pamätám si tú hrôzu. Pach brúseného kovu a krvi. Bolest', ako keď sa mi prvýkrát súkal do očí. Neboj sa, už som tu s tebou. Všetko bude v poriadku. Upokojoval ma.

Vychádzali sme len v noci. Chodili sme po schodoch. Naboso, aby sme nikoho nezobudili. Na prízemie, na siedme, na prízemie, na siedme. Až do úplného vyčerpania. Hodiny a hodiny. Ostré cvakanie

snímačov osvetlenia. Svetlo, väčšinou tma. Hlavne tma. Naučil ma ju vypustiť. Tmavomodrú, čiernu. Niekedy som len stál a počúval za dverami. Ako vstávali. Ranná hádka, sprcha, splachovanie záchoda. Prskanie kávovaru, klokot varnej kanvice. Vedeli sme vydržať až do rána. Hore, dole. Hore, dole. Stokrát, dvestokrát, kým som sa jednoducho nezosypal od únavy. Vtedy so mnou nechcel byť. Vtedy ma nechal osamote.

Policajtov nakoniec zavolať sused. Nevieť presne, čo sa vtedy stalo. Len som neskôr počul, že ma našiel v pivnici, keď tam niesol zimné gúmy. Ležal som pod schodmi, len v trenírkach. Zamotaný v pavučinách a prachu. Podvyživený, špinavý. Z hlavy a nosa mi tiekla krv. Vraj som bol úplne mimo. Vtedy bol príliš blízko. Už som tam nebol ja. Nepamätám si to.

Ako som hovoril, som tu dobrovoľne, mohol by som odísť kedykoľvek. Ale jednoducho nechcem. Keby ma stretol vonku, neviem, čo všetko by sa mohlo stať.

Radšej budem tu. V bielej miestnosti. V bielej posteli. S lekármi a sestrami v bielom oblečení. Tu ho mám pod kontrolou.

Chodím na terapie. Beriem lieky. Občas zaberú na niekoľko dní. Je kľud. Ale stačí malá medzera. Nakrivo preložený cíp plachty. Posunutá stolička. Vtedy viem, že prichádza. To sú jeho brány. Niekedy ho musíme prikurtovať k posteli, aby všetko neporozbíjal. Aby ma nezabil.

Celé si to uvedomujem. Teda, keď mám dobré dni. Vtedy som schopný fungovať. Hovoriť. Spolu-

pracovať. Možno aj napredovať v liečbe. Naozaj sa snažím. Keď mám dobrý deň.

Ako pri jednom z posledných sedení, keď sa ma moja terapeutka spýtala, či mám chuť vyskúšať niečo nové.

Priložil som si prst na ústa, nechcem, aby to počul. Nemá rád nové veci. Nemá rád, keď ho niekto vyháňa.

Poobzeral som sa po miestnosti. Nikde žiadne vchody. Žiadne praskanie. Žiadna presakujúca tma. Posadím sa naspäť na stoličku.

„Nie je tu. Pokračujte, prosím. Počúvam vás.“

„Výborne. Je to len taký experiment. Nič zložité.“

Na stole štôš dokumentov z mojej zložky. Viem, čo tam je. Viem, čo mi je.

Posttraumatická stresová porucha. Paranoidná schizofrénia. Zvýšená miera agresivity. Dezorientácia v čase a priestore. Rozpad osobnosti. Halucinácie.

„Počúvam,“ nakloním sa nad stôl a zarovnam rohy á-štvoriek. Nechcem mu dávať zbytočnú príležitosť.

„Prepáčte,“ ospravedlní sa a skryje papiere do šanóna. „Viete, existuje taká metóda, sčasti je to len teória, postavená na znovuprežití traumy seabavyjadrením. Existujú overené prípady, keď to zabralo. Chceli by ste to skúsiť?“

„Neviem si pod tým nič predstaviť,“ priznám sa.

„Skúsím vám to vysvetliť,“ pokračuje terapeutka, „je to technika, keď prežitú traumou od seba doslova odtlačíte. A to tak, že ju spracujete a stane sa niečím

mimo vás. Zložíte skladbu, natočíte film, napíšete knihu. Všetok ten strach, smútok, bolesť sa stane súčasťou príbehu a tým, že ho zdieľate so svojim okolím, stráca trauma na sile a stane sa z nej len...“ pokrčí plecami, „príbeh. Ako každý ďalší.“

„Nick Cave,“ vypadne zo mňa.

„Prosím?“ nerozumie.

„Prišiel o syna. Vyrovnáva sa s tým spôsobom, o ktorom hovoríte.“

„Áno, to je dobrý príklad.“

„Rozumiem, ale ľudia ako on to vedia. Vedia, ako sa vyjadrovať, písať, komponovať.“

„To je v poriadku, nám stačí tá časť, keď to vedia dať zo seba von kontrolovanou formou. My nebudeme plniť štadióny.“

„Neviem, nie som si istý,“ váham, aj keď nápad sa mi páči.

„Myslím si, že by ste to mohli zvládnuť,“ presviedča ma.

„Porozprávať príbeh? Áno, to by som asi zvládol. Problém je inde.“

„Je to kvôli nemu?“ Je sympatické, že to hrá so mnou, aj keď ona ho vidieť nemôže.

„Áno. Obávam sa, že sa mu to nebude páčiť, keď to zistí. Navyše, ako môžem vedieť, že za tým celým nebude on? Len ho to posilní. To už si neviem dovoliť. Nechcem.“

„Ukludnite sa, prosím. Bude to síce experiment, ale pod plnou kontrolou. A je s tým spojená aj špeciálna medikácia. Dáme vám nové lieky.“

„A bude to fungovať? Prečo ich nedostávam už teraz?“

„Doteraz stačili sedatíva. Pri tomto experimente by boli kontraproduktívne. Potrebujeme vás udržať pri zmysloch,“ zopne dlane pred bradou a čaká na moju odpoveď.

„Dobre, tak dajme tomu,“ dám si na odpoveď čas, „a ako to bude celé prebiehať?“

Terapeutka sa usmeje, vytiahne zo zásuvky brožúru zviazanú v hrebeňovej väzbe. „V prvom rade vám upravíme tie lieky, ak súhlasíte. Odteraz budete dostávať vysoké dávky Haloperidolu plus jeden nový liek, ktorý má zatiaľ len kódové označenie.“

„K tomuto sa neviem vyjadriť, budem vám veriť. Skôr ma zaujíma tá ďalšia časť.“

„Máte na mysli aktívny priebeh terapie, samotné spracovanie traumy?“

„Áno,“ prikývnem.

Terapeutka otvorí brožúru, vydutú stranu uhladí rukou a pritlačí ju o stôl. V duchu jej poďakujem. Bol by tu hneď.

„Metóda, ktorú si spolu vyskúšame, sa volá CTPTT. Je to skratka. V podstate znamená kontrolované spracovanie traumy prostredníctvom prenosu. Ako som hovorila, tá technika nie je nič nové. Skôr jej využitie v terapii. Vyžaduje maximálnu kontrolu vás aj formy, ktorú si zvolíte. Respektíve potom jej obsahu.“

„Stále sa bavíme o forme. Čo mám na výber?“

„No môžete si zvoliť akúkoľvek formu vyjadrenia.“

„Dobre, čo hrnčiarstvo?“

Terapeutka nie príliš profesionálne vyprskne smiechom. „Pozerám, že už to začína fungovať.“

Potrebujeme niečo komplexnejšie, niečo, čo vieme aj merať, hodnotiť. Výjavy na keramike stačiť nebudú. Bežne je použiteľná hudba, video alebo text.“

„Čo mi odporučíte?“ vrtám, odpoveď tuším.

„No vzhľadom na možnosti ústavu,“ nadýchne a pozrie sa z okna na ošarpané budovy, „navrhujem knihu.“

„Obávam sa, že moja slovenčina nebude na knihu stačiť. Vyrastal som v Čechách.“

„To nebude problém, tých pár bohemizmov zvládnem.“

„Hmm, ako hovorím, nie som si istý. Potrebujem si to rozmyslieť.“

„Nad čím váhate? Nechcete tu predsa zostať navždy, nie?“

„To nie, no v tejto chvíli nemám na výber.“

„Práve v tejto chvíli, naopak, máte. Pozrite sa, neviem vám garantovať, že to, že napíšete svoj príbeh, vám pomôže vrátiť sa do normálneho života. No pokúsiť sa o to musíte.“

„Asi máte pravdu, musím,“ pozorne sledujem, ako sa terapeutke roztriasla v zápästí pravá ruka. Prudko trhne hlavou, uprene na mňa hľadí. Jej obrysy sa rozídu do strán vo farebných líniách. V zášklboch otvára ústa a blíži sa ku mne. Cítim jej dych, rozgniavená papuľa je väčšia ako moja tvár. Jazyk, zuby. Nežmurkám. Neuhnem hlavou. Viem, čo príde.

Súpisné číslo 780 604. Majetok PNPP. Hlása metalická nálepka na kryte počítača. Otvoriť ide stuha, zato displej poriadne nedrží, preklápa sa príliš

dozadu. Rovnako ťažko nabieha systém. Modrá obrazovka bez pozadia. Na ploche je pripravený jediný priečinok s mojím menom. Rozkliknem ho. Dokument. Znova meno a posledné dvojčísle roku narodenia. V záhlaví načerveno svieti poznámka od terapeutky.

Poprosím podrobne k tomuto dátumu: 12. 3. (Vtedy sme vás prijali.) MUDr. Repková.

Iste, podrobne. Ako inak. Ak ma nechá na pokoji. Ak mi nepolezie do očí. Vysoká dávka nových liekov utesnila všetky štrbiny, kadiaľ by mohol vojsť. Nakrivo stiahnuté žalúzie po upratovačke. Zavzdušený radiátor. Volejbalová lopta vonku v kaluži. Nič sa nedeje. Necítim ho. Nie je tu. Uvidíme, ako dlho ho to zdrží, kým si ku mne nájde novú cestu.

Od mojej poslednej epizódy sme sa s terapeutkou stretávali len v prítomnosti dvoch mohutných zriadenecov ústavu. Dohromady sa nič nestalo, ale nebyť toho, že boli otvorené dvere na ordinácii, mohlo to dopadnúť zle. To mi aspoň tvrdila. Krk vo fixačnom golieri. Na zápästiach rany po uhryznutiach. Nemôžem za to, že si vybral ju.

Hovorí sa, že býva problém začať. Verím tomu. Keď sa nie je od čoho odraziť. Keď treba zapojiť predstavivosť. Keď treba tvoriť. Toto všetko odpadá. Ja jednoducho začnem. Iniciačný moment. Bod, keď sa dali udalosti do pohybu.

1.

Dobrohošť. Dedina bez kostola a mimo mapy. Polovica obce Slováci, polovica Maďari. Dokopy päťsto obyvateľov. Údajne najviac slnečných dní na Slovensku. To je všetko. Nie je dôvod len tak sa tu zastaviť. Ak, tak možno v Bodzi. To je reštaurácia hneď pri ceste.

Víkendoví motorkári tam občas vyťahnu na obed svoje botoxom našpúlené, kedysi pekné manželky. Helmy na stoloch. Kožené handry. Vonku tridsať v tieni. Halászlé v letnom menu.

Ale tam sa nechystám. Dohodol som sa s kamošom, ktorý v Dobrohošti býva, že sa za ním v piatok zastavím. Len tak. Dlho sme sa nevideli.

Cesta z Bratislavy v piatok popoludní smerom na Rusovce je čisté peklo. Polhodinu stojím v zápche a so závišťou sledujem cyklistov pri bufete na hrádzi. Toho, kto nastavoval semafor v Rusovciach, by mali naraziť pre výstrahu na kôl. Odbočka na Divokú Vodu. Potom Danubiana. Pokračujem po jednoduchej ceste pod úrovňou hrádze. Dlhý pás asfaltu bez zákrut. Tu sa jazdí plný kotel. Hlavne autá s dunajskostredskou značkou sa neskutočne ponáhľajú. Nerozumiem kam. V lepšom prípade skončíš v Dunajskej Strede. V horšom prípade v nejakej prdeli okolo.

Odbočku do Dobrohošti tentoraz trafím na prvý pokus. Miniem tabuľu s dvojjazyčným názvom obce. Po maďarsky Doborgáz. Znie to podobne ako Dobrohošť. Nie ako niektoré nezmysly typu Bernolákovko alebo Gabčíkovo. Aj tak to tak nikto nevolá. Zaparkujem auto rovno pred kamošovým domom. Tu sa to ešte stále dá. Aj keď starosta má evidentne malú domov od firmy na dopravné značky. Zákaz státia každých sto metrov. Všetci na to serú. Parkuje sa ako na dedine. Kamoš už na mňa čaká. Zatvorí bránu, nezamyká.

Popoludnie ako z ikeáckeho katalógu. Dobrá krčma so spomalenou obsluhou a skvelým pivom. Objednávame si pri bare hneď po dve. Nech sa obsluha nenabehá a my nech nevyschneme. Na dvore sa zo pár miestnych štangastov prelieva bielymi strikmi. Pergola z vlnitého plechu. Horúci kovový tieň. Vzduch bzučí a vonia neskorým letom. Chlapi fajčia naozajstné cigarety. Na sebe došediva spraté montéry, na stoloch premáčané podpivníky. Osy hryžúce do popadaných jabĺk. Na zemi kriedou nakreslený skákací panák. Vyzerá to tu ako filmové kulisy z normalizačných filmov. Mám to tu rád.

Zatiaľ len ticho sedíme, usrkávame penu a počúvame debatu od vedľajšieho stola. Chlapi sa pustili do predpovedí počasia.

„To už je koniec toto, už nebude teplo, už sa má ochladiť, koniec už,“ ozve sa červený nos.

„Jak koniec? V polke augusta? To sa ešte vráti. Neboj sa nič,“ oponuje druhá strana stola.

„Vravím ti, toto už je koniec,“ nedá sa červený nos.
„Trepesť pičoviny.“

Mlčky sa prepracujeme k tretiemu pivu. Občas veta, sem-tam vtip. Pýtam sa Pagiho, či bol toto leto pozrieť v ramenách.

Zbytočná otázka. Minulé leto si postavil na ostrove, kúsok nad Dobrohošťou, stan.

Bol tam niekoľko týždňov. Ráno odtiaľ vyrážal na kajaku k autu a do roboty. Večer rovnako naspäť. Niekedy aj so zastávkou v knajpe. Potme, s čelovkou na hlave.

„Jasan. Som tam každú chvíľu. Cez víkend si tam dám aj noc, alebo dve. Podľa toho, ako sa mi chce,“ usrkne si z piva.

„Paráda. Hneď by som šiel tiež. Toto leto som to nejak zasklil. Počul som, že máš nový kajak.“

„Hej, hej. Vymakaný je. Nevieť si ho vynachváliť. Taká značka, že Delsyk. Hovorí ti to niečo?“

„Hej, niekde som to už videl,“ vôbec netuším.

„Vyrábajú to týpci niekde v Čechách. Pepícky to majú zmáknuté. Mrte miesta pre nohy aj na bágle. Sklápacie kormidlo, vychytávka.“

„Ok. Na vode dobrý. Valí to?“

„Rýchly jak guľa. Dávam to aj proti prúdu. Žiadny problém. Díky tomu kormidlu sa nemusíš starať o smer. Len zaberáš. Ešte budem potrebovať nejaké normálne pádlo. Braňo spomínal, že mi pošle svoje. Už ho nepoužíva,“ pochváli sa.

„To znie gut. A ako to vyzerá v ramenách?“ vy-zvedám. „Musí tam byť pokokot komárov, nie?“